

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

КАФЕДРА ЗАГАЛЬНОЇ ТЕОРІЇ ПРАВА ТА ДЕРЖАВИ

**СИНТАГМИ СУЧАСНОЇ ЮРИСПРУДЕНЦІЇ :
ПРОЛЕГОМЕНИ ПРАВОВОЇ ІННОВАТИКИ**

до 80-річчя від дня народження
доктора юридичних наук, професора Юрія Миколайовича Оборотова
матеріали
всеукраїнської науково-практичної конференції

14 вересня 2026 року

Одеса
2026

Матеріали подано в авторській редакції

Синтагми сучасної юриспруденції : пролегомени правові інноватики. Пам'яті проф. Ю. М. Оборотова : (до 80-річчя від дня народж. д. ю. н., проф. Ю. М. Оборотова) : матер. Всеукр. наук.-практ. конф.(Одеса, 14 верес. 2026 р. Одеса : Нац. ун-т «Одеська юрид. академія»., 2026. 274 с. URL: <https://doi.org/10.32837/11300.33882>

Матеріали конференції, вміщені у цьому збірнику, відображають прагнення представників української правничої науки осмислити методологічне значення наукової спадщини Ю. М. Оборотова та розглянути актуальні проблеми розвитку сучасної юриспруденції. У працях авторів досліджуються питання методології юридичної науки, традиційні та інноваційні напрями розвитку права, трансформація держави, зміна правової реальності під впливом глобалізаційних, інтеграційних, інформаційних і технологічних процесів.

Окрему увагу приділено проблемам цифровізації права, ролі штучного інтелекту у трансформації юридичної діяльності, зміні форм правового регулювання, розвитку правової системи в умовах європейської інтеграції, а також переосмисленню фундаментальних категорій загальної теорії права та держави.

Іванчук Віра Євстафіївна

Національний університет «Одеська юридична академія»

доктор філософії в галузі права (PhD),

доцент кафедри загальної теорії права та держави

DOI:

ПРАВОВИЙ МОНІТОРИНГ ЯК ІНФРАСТРУКТУРА ПРАВОВОЇ ІННОВАТИКИ

Розвиток правової системи України характеризується інтенсифікацією нормотворчих процесів, зумовленою одночасним впливом кількох чинників: адаптацією національного законодавства до права Європейського Союзу, цифровою трансформацією державного управління та потребою у формуванні гнучких правових механізмів реагування на швидкозмінні суспільні відносини. За таких умов традиційна модель правотворчості, орієнтована переважно на одноразовий акт ухвалення нормативно-правового акта, виявляє обмежену ефективність, оскільки не забезпечує зворотного зв'язку між нормою права та результатами її застосування. Це актуалізує звернення до категорії правового моніторингу не як до допоміжної контрольної процедури, а як до системотвірного елемента більш широкого явища – правової інноватики, що постає самостійним напрямом юридичної науки, покликаним досліджувати закономірності виникнення, впровадження та оцінювання правових нововведень.

Правову інноватику доцільно розглядати як міждисциплінарний напрям юридичного пізнання, предметом якого є закономірності зародження, апробації, легітимації та поширення правових нововведень – нових нормативних конструкцій, юридичних технологій, інституційних форм і процедур. На відміну від традиційної догматичної юриспруденції, зорієнтованої на тлумачення чинних норм, правова інноватика досліджує право в динаміці, як систему, що постійно оновлюється під впливом соціальних, економічних і технологічних чинників. Так само, як інноваційна діяльність у технічній сфері потребує розвиненої інноваційної інфраструктури, правова інноватика не може

існувати без власної інфраструктурної основи, що забезпечувала б безперервний обіг інформації про стан і результати дії права.

Саме таку функцію виконує правовий моніторинг. Він не обмежується формальною фіксацією факту набрання чинності нормативно-правовим актом, а становить комплексну аналітичну діяльність, яка охоплює юридичну оцінку акта, дослідження стану суспільних відносин, що регулюються ним, а також виявлення прогалин, колізій і практичних труднощів правозастосування [1]. У цьому розумінні правовий моніторинг є інструментом, який перетворює емпіричні дані про дію права на матеріал, придатний для наукового аналізу та подальшого вдосконалення законодавства, тобто виконує роль своєрідного інформаційного каналу між правозастосовною практикою і нормотворчістю.

Розгляд правового моніторингу як інфраструктури правової інноватики передбачає виокремлення кількох взаємопов'язаних складових. Інституційна складова охоплює коло суб'єктів моніторингової діяльності – органи державної влади, наукові установи, профільні дослідницькі інститути, до компетенції яких віднесено здійснення юридичної оцінки нормативно-правових актів та узагальнення результатів їх застосування. Нормативна складова утворюється сукупністю правових приписів, що визначають мету, суб'єктів, критерії та строки здійснення правового моніторингу, і які останніми роками зазнали суттєвого оновлення у зв'язку із законодавчим закріпленням інституту правового моніторингу як обов'язкового елемента правотворчого процесу. Технологічна складова пов'язана з формуванням електронних реєстрів нормативно-правових актів та цифрових платформ, що акумулюють дані моніторингу і забезпечують їх доступність для подальшого аналізу. Методологічна складова охоплює критерії та показники, за якими оцінюється якість і ефективність правового регулювання.

Інфраструктурний характер правового моніторингу щодо правової інноватики виявляється у виконанні ним кількох функцій, кожна з яких відповідає певній стадії циклу правового оновлення. Діагностична функція полягає у виявленні прогалин, суперечностей і неефективних приписів чинного

законодавства, що формує первинний запит на правове нововведення. Апробаційна функція забезпечує перевірку дії новоприйнятих правових конструкцій в умовах реального правозастосування, даючи змогу встановити, чи досягається очікуваний регулятивний ефект. Оцінна функція передбачає узагальнення результатів застосування правового нововведення за визначеними критеріями та формулювання висновків щодо доцільності його збереження, коригування або скасування. Прогностична функція дає змогу на основі накопичених даних моделювати наслідки подальшого розвитку законодавства та завчасно виявляти ризики. У сукупності ці функції утворюють замкнений цикл, який перетворює право на систему, здатну до самокоригування, що є визначальною ознакою інноваційного підходу до правотворчості.

Разом із тим сучасний стан правового моніторингу в Україні не повною мірою відповідає його інфраструктурному призначенню. Дослідники звертають увагу на фрагментарність нормативно-правового забезпечення інноваційної діяльності, колізійність окремих приписів та відсутність єдиних, науково обґрунтованих критеріїв оцінювання ефективності як інноваційної політики загалом, так і моніторингових механізмів зокрема [2]. Це призводить до того, що результати моніторингу нерідко мають розрізнений, відомчий характер і не інтегруються у цілісну систему підтримки правотворчих рішень. Крім того, спостерігається недостатній зв'язок між суб'єктами, які здійснюють правовий моніторинг, та науково-дослідницькою інфраструктурою, що покликана акумулювати й осмислювати правові інновації, включаючи нові методи юридичного дослідження, освітні практики та інструменти підтримки прийняття рішень [3]. Подолання цього розриву є необхідною умовою перетворення правового моніторингу з формальної контрольної процедури на дієвий елемент інфраструктури правової інноватики.

У зв'язку з викладеним доцільним видається, по-перше, забезпечення методологічної єдності критеріїв правового моніторингу шляхом розроблення уніфікованих показників оцінювання якості та ефективності нормативно-правових актів, застосовних незалежно від суб'єкта моніторингу. По-друге,

поглиблення інституційної взаємодії між органами, які здійснюють правовий моніторинг, та науково-дослідницькими установами у сфері правової інноватики, що дасть змогу перетворювати емпіричні дані моніторингу на предмет наукового аналізу та джерело обґрунтування нових правових рішень. По-третє, розвиток технологічної складової моніторингової інфраструктури через інтеграцію реєстрів нормативно-правових актів з аналітичними цифровими інструментами, здатними забезпечити накопичення, візуалізацію та повторне використання моніторингових даних у процесі розроблення правових нововведень.

Правовий моніторинг доцільно розглядати не як окрему, ізольовану контрольну процедуру, а як інфраструктурну основу правової інноватики, що забезпечує безперервність циклу правового оновлення – від діагностики недоліків чинного регулювання до оцінювання наслідків впровадження нових правових рішень. Інституційна, нормативна, технологічна та методологічна складові правового моніторингу створюють умови для перетворення практики застосування права на джерело обґрунтованих правотворчих рішень. Подальше вдосконалення цієї інфраструктури, зокрема шляхом уніфікації критеріїв оцінювання, поглиблення взаємодії між суб'єктами моніторингу та науково-дослідницькими установами, а також розвитку цифрових аналітичних інструментів, є необхідною передумовою становлення правової інноватики як цілісного та дієвого напрямку розвитку вітчизняної правової системи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Іванчук В. Є. Правовий моніторинг: стан та шляхи вдосконалення. Юридичний науковий електронний журнал. 2023. № 9. С. 553–557. URL: https://lsej.org.ua/9_2023/136.pdf

2. Подрез-Ряполова І. В. Проблеми забезпечення системності правової регламентації функціонування інноваційної інфраструктури. Право та інновації. 2024. № 3(47). С. 7–13.

3. Лукань М. О. Інновації у праві як елемент нової правової науково-дослідницької інфраструктури. Науковий вісник Ужгородського національного

Ключові слова: правовий моніторинг, інфраструктура, інноватика, правова інноватика.

Key words: legal monitoring, infrastructure, innovation, legal innovation.

Шандрук Сергій Миколайович

*КЗВО «Барський гуманітарно-педагогічний коледж
імені Михайла Грушевського» кандидат наук з державного управління,
доцент кафедри соціально-економічних дисциплін*

DOI:

АНТИКОРУПЦІЙНІ МЕХАНІЗМИ В ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ ТА АДМІНІСТРУВАННІ

Суспільно-політичні процеси, що відбувалися в Україні протягом останніх років, засвідчили значний рівень громадянської свідомості українського суспільства. Проте, незважаючи на позитивні зрушення у розвитку морально-духовного потенціалу та ініціацію реальних трансформаційних процесів у більшості галузей державного соціально-політичного сектору, суттєвою та беззаперечною перешкодою залишається феномен корупційних проявів. Цей чинник не лише уповільнює перебіг реформ, а й у деяких випадках повністю нівелює усі спроби покращити соціально-економічне та політичне становище в Україні, влада втрачає довіру з боку громадян.

На сучасному етапі поняття «корупція» перетворилося на ключову проблему для українського суспільства, адже воно є глибоко вкоріненим явищем, що підриває проголошені європейські стандарти суспільного розвитку. У контексті зазначеної проблематики, стає очевидною невідкладна потреба урегулювання цього питання за допомогою ефективних правових механізмів протидії корупційним проявам.

Завальнюк Ірина Володимирівна	
ПРИНЦИП ІСТОРИЗМУ ЯК МЕТОДОЛОГІЧНА ОСНОВА ПРАВОВОЇ ІННОВАТИКИ У	
СВІТЛІ ІДЕЙ ЮРІЯ ОБОРОТОВА.....	70
Ямборко В'ячеслав В'ячеславович	
КОНТЕКСТУАЛЬНИЙ ПІДХІД У СУЧАСНИХ ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ	
.....	75
СЕКЦІЯ 2. РОЗМАЇТТЯ ЮРИДИЧНИХ ДОКТРИН ТА НАПРЯМІВ ПРАВОЇ НАУКИ.....	80
Туляков Вячеслав Олексійович	
КРИМІНАЛЬНО-ПРОВОА ІННОВАТИКА: МЕТОДОЛОГІЯ ПИТАННЯ.....	80
Кельман Михайло Степанович	
ПІДХОДИ, ЩОДО ВИЗНАЧЕННЯ ПРИНЦИПУ ВЕРХОВЕНСТВА ПРАВА У СВІТОВІЙ ТА	
УКРАЇНСЬКІЙ ПРАВНИЧІЙ ТЕОРІЇ	90
Єзеров Альберт Анатолійович	
ВИСНОВКИ ВЕРХОВНОГО СУДУ: ПРИРОДА, МЕТОДОЛОГІЯ АРГУМЕНТАЦІЇ.....	955
Тімофєєва Лілія Юрївна	
ПРОВОА ІННОВАЦІА У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРАВІ: СИНТАГМАТИЧНИЙ ВИМІР	
НАУКОВОЇ СПАДЩИНИ Ю.М. ОБОРОТОВА.....	100
Нікітін Володимир Вікторович	
ПРИВАТНЕ ПРАВО У ПУБЛІЧНОМУ РЕЄСТРІ: МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ	
ДВОЇСТОЇ ПРИРОДИ ДЕРЖАВНОЇ РЕЄСТРАЦІЇ РЕЧОВИХ ПРАВ.....	105
Кельман Ростислав Михайлович	
СПІВВІДНОШЕННЯ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОЇ НАУКИ ТА КРИМІНАЛЬНОГО	
ЗАКОНОДАВСТВА: ОСНОВНІ ПІДХОДИ ДО ІНТЕРПРЕТАЦІЇ	110
Нуржан Максатов	
ARTIFICIAL INTELLIGENCE AND THE TRANSFORMATION OF MODERN	
JURISPRUDENCE: FORMATION OF A NEW LEGAL PARADIGM IN THE REPUBLIC OF	
KAZAKHSTAN	117
Дудник Руслана Миколаївна	
ЦИФРОВІЗАЦІА ПРАВА ЯК ПРОЯВ ПРАВОВОЇ ІННОВАТИКИ: ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВИЙ	
АСПЕКТ	124
Чувакова Ганна Михайлівна	
АНОМАЛІЇ ПРАВОВОЇ СФЕРИ ЯК ФАКТОР ДЕФОРМАЦІЇ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ	
.....	1288
Іванчук Віра Євстафіївна	
ПРАВОВИЙ МОНИТОРИНГ ЯК ІНФРАСТРУКТУРА ПРАВОВОЇ ІННОВАТИКИ	13333
Шандрук Сергій Миколайович	
АНТИКОРУПЦІЙНІ МЕХАНІЗМИ В ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ ТА АДМІНІСТРУВАННІ	
.....	1377